

# Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvoston toimintasäntö

## Toiminta-ajatus ja periaatteet

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvosto on hyvinvointialueesta säädetyn lain tarkoittama osallistumis- ja vaikuttamistoimielin vanhuksille (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§).

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvosto on Keski-Pohjanmaan vanhusten poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton osallistumis- ja vaikuttamistoimielin. Vanhusneuvosto toimii vanhusten ja ikääntyneiden äänenä kaikessa hyvinvointialueen päätöksenteossa, joka vaikuttaa vanhusväestöön nyt ja tulevaisuudessa.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvoston toimintaedellytyksistä vastaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus tämän toimintasäannon mukaisesti. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvosto voi tehdä yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa sekä ottaa kantaa muiden organisaatioiden hallinnon alla oleviin asioihin oman toimintasuunnitelman ja kiinnostuksen mukaisesti.

## Hyvinvointialueen vanhusneuvoston kokoaminen, kokoamisen prosessi ja nimeäminen

Aluehallituksen on asetettava vanhusten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto. Vanhusneuvoston jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vanhusneuvoston jäsenistä siten, että kustakin vanhusneuvostosta valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vanhusneuvostoon voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vanhusneuvoston toimintaedellytyksistä (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§).

Vanhusneuvoston kokoonpanossa on tärkeää, että:

- eri sukupuolet ovat edustettuina tasapuolisesti.
- maantieteellinen kattavuus on monipuolinen.
- jäsenten tulee edustaa ikääntyneiden ja eläkeläisten järjestöjä tai yhdistyksiä laaja-alaisesti
- huomioidaan alueen kaksikielisyys

Vanhusneuvostoon on nimetty hyvinvointialueen jokaisesta kunnasta tasa-arvon vuoksi sekä mies-, että naisehdokas, joista valitaan vanhusneuvostoon varsinainen jäsen ja varajäsen. Lisäksi vanhusneuvostoon voidaan nimetä muita henkilöitä (esimerkiksi järjestöjen edustaja, asiantuntijajäsenet).

Kokoonpanon valintaprosessi on seuraava:

- aluehallitus valtuuttaa viranhaltijan (neuvoston esittelijän) antamaan toimeksiannon kuntien kirjaamojen kautta kunnallisille vanhusneuvostolle. Kunnalliset vanhusneuvostot esittävät jäsenensä hyvinvointialueen vanhusneuvostoon. Mikäli kunnassa on yhdistetty vanhus- ja vammaisneuvosto, niin kunnan toimielimestä valitaan vanhuksia edustava ehdokas.
- kunnallisten vanhusneuvostojen valitsevat jäsenet kokoontuvat yhteiskokoukseen ja keskustelujen kautta järjestäytyvät.

- kun hyvinvointialueen kokonaisuus on valmis, etenee esitys aluehallituksen nimettäväksi. Aluehallitus nimeää vanhusneuvostoon 10 jäsentä (7+2+1). Lisäksi esittelijä, sihteeri ja toimialuejohtaja. Aluehallitus nimeää vanhusneuvostoon omat edustajansa.
- Lisäksi vanhusneuvosto voi pyytää muita asiantuntijajäseniä hyvinvointialueen palveluista.
- hyvinvointialueen vanhusneuvosto voi halutessaan pyytää muista organisaatioista toiminnalleen kummijäsenen.
- hyvinvointialueen vanhusneuvosto nimeää keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ensimmäisessä kokouksessaan.
- valintaprosessi viedään läpi valtuustokausittain.
- toimikauden aikana tapahtuvat muutokset tehdään hyvinvointialueen vanhusneuvoston kesken.
- mikäli kunnallisen vanhusneuvoston edustaja luopuu tehtävästä kesken kauden, niin uuden edustajan loppukaudeksi valitsee kyseinen kunnallinen vanhusneuvosto omasta joukostaan.
- hyvinvointialueen vanhusneuvostoon valittu edustaja voi toimia kunnallisen vanhusneuvoston edustajana toimikautensa loppuun. Tällöin yhteydenpidosta kunnalliseen vanhusneuvostoon on sovittava erikseen.
- Vanhusneuvosto voi lisäksi asettaa ja nimetä keskuudestaan pysyviä tai tehtäväkohtaisia valmisteluryhmiä, joille nimetään vetäjät.

### **Toimikausi**

Aluehallitus asettaa vanhusneuvoston valtuustokausittain. Tämä mahdollistaa vanhusneuvoston pitkäjänteisen vaikuttamistoiminnan. Katkosten välttämiseksi toimikausi jatkuu, kunnes uusi hyvinvointialueen vanhusneuvosto on valmis aloittamaan toimintansa.

### **Kokouskäytännöt**

Saavutettavuus ja esteettömyys ovat keskeinen arvo kokouskäytännöistä sovittaessa sekä muussa toiminnassa.

Hyvinvointialueen vanhusneuvoston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja. Sen lisäksi vanhusneuvosto on kutsuttava koolle, mikäli vähintään neljä (4) jäsentä sitä vaatii. Kokous on kutsuttava koolle vähintään viikkoa ennen kokousta.

Kokous on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä osallistuu kokoukseen. Kokouksen esittelijänä toimii aluehallituksen määrittelemä viranhaltija. Kokousten organisoinnissa avustaa hyvinvointialueen organisaatiosta nimetty sihteeri.

Hyvinvointialueen vanhusneuvostolla on vuoden aikana viisi-kuusi kokousta. Lähikokoukset pyritään järjestämään vaihtelevasti eri kunnissa. Kokoukset voivat olla sähköisiä. Ne voidaan järjestää myös hybridimallilla. Tapaamiskäytännöistä sovitaan tarkemmin ensimmäisessä kokouksessa.

Järjestetään vuosittain tapaaminen hyvinvointialueen vanhusneuvoston ja vähintään yhden alueen kunnan vanhusneuvoston kesken. Yhteistyö ja vuorovaikutus hyvinvointialueen ja kuntatason vaikuttamistoimielimen välillä on hyödyllistä molempiin suuntiin.

Vanhusneuvoston esityslistat ja pöytäkirjat viedään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään Dynastyyh. Sieltä materiaalit julkaistaan hyvinvointialueen kotisivulla. Kokousmateriaalit on toimitettava osallistujille heidän toivomassaan muodossa. Sähköisten materiaalien täytyy olla saavutettavia ja esteettömiä.

Lähitapaamisena on hyvä järjestää vanhusneuvoston käynnistymiseen liittyvä ryhmäytymisen, toiminnan suunnittelun ja käytännöistä sopimisen tapaaminen.

Vanhusneuvosto voi kutsua kokouksiinsa tarvittavia asiantuntijoita.

### **Kokouspalkkio ja matkakustannukset**

Kokouksiin osallistuvat henkilöt saavat hyvinvointialueen vahvistaman kokouspalkkion, joka on tällä hetkellä 80 euroa. Matkakustannukset korvataan kokoukseen osallistujien ja mahdollisten avustajien osalta.

### **Hyvinvointialueen vanhusneuvoston tehtävät**

Vanhusneuvostolle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä vanhusväestön sekä heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta ja heidät tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella. (Laki hyvinvointialueesta 32§ 2. mom.) Vaikuttamistehtävän hoitaminen edellyttää, että vanhusneuvosto saa riittävät tiedot hyvissä ajoin ajankohtaisista asioista ja hankkeista ja että heille varataan mahdollisuus vaikuttamiseen jo päätösten valmisteluvaiheessa.

#### **Vanhusneuvosto**

- lisää maakunnan vanhusten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia maakunnallisessa päätöksenteossa sekä vanhuksia koskevissa palveluissa yli organisaatorajojen.
- tukee yhteistyötä Keski-Pohjanmaan kuntien ja niiden vanhusneuvostojen välillä.
- kokoaa alueensa vanhusten näkemyksiä esimerkiksi kyselyillä, järjestämällä tapaamisia ja jalkautumalla palvelupisteisiin. Hyvinvointialueen vanhusneuvosto kokoaa aineistoa kannanotoiksi tai aloitteiksi eteenpäin vietäväksi.
- pitää yhteyttä sekä toimii rakentavassa ja ennakoivassa vuorovaikutuksessa hyvinvointialueen päättäjiin, viranhaltijoihin ja työntekijöihin sekä maakunnan muihin viranomaisiin lisätäkseen yhteistyötä ja suoria vaikuttamismahdollisuuksia.
- osallistuu alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadintaan sekä sen seurantaan.
- tekee vuosittain toimintasuunnitelman ja talousarvion, joka hyväksytään hyvinvointialueen seuraavan vuoden talousarvion osana.
- tekee toiminnastaan toimintakertomuksen, jossa toteutettu toiminta kuvataan aluehallitukselle.
- tekee hyvinvointialueen viestinnän kanssa viestintäsuunnitelman, joka päivitetään tarvittaessa.
- nimeää tarvittaessa edustajansa työryhmiin.
- tekee aloitteita, lausuntoja ja kannanottoja

Vanhusneuvoston jäsenen tulee osallistua toimintaan aktiivisesti ja hoitaa tälle osoitetut luottamustehtävät. Jäsenen tulee toimia vuorovaikutuksessa kunnan vanhusneuvoston ja hyvinvointialueen vanhusneuvoston välillä. Tämän tulee myös tuoda edustamansa kunnallisen vanhusneuvoston esittämät asiat käsiteltäväksi hyvinvointialueen vanhusneuvostoon.

Hyvinvointialueen vanhusneuvostoon voidaan tuoda myös kuntien vaikuttamistoimielinten kautta asioita, jotka liittyvät hyvinvointialueen toimintaan ja näin saadaan vahvistettua myös alueellista asiakasnäkökulmaa toimi- ja palvelualueiden johtamiseen. Vaikuttamistoimielimet voivat ottaa kokouksiinsa käsiteltäväksi oma-aloitteisesti asioita, joiden ne arvioivat olevan merkittäviä edustamansa väestöryhmän näkökulmasta. Vanhusneuvoston keskeiseen rooliin kuuluukin esimerkiksi aloitteiden, lausuntojen ja kannanottojen tekeminen.

Vanhusneuvosto ei käsittele varsinaisesti asiakas- tai potilastietoja, mutta jos jäsen toiminnan tai tapaamisen aikana tapaa potilaita tai asiakkaita ja saa tietoonsa asiakas- ja potilastietoja, niitä ei saa paljastaa ulkopuolisille.

### **Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtävät**

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

- osoittaa vanhusneuvoston toiminnalle esteettömät kokoustilat (sähköisten tapaamisten mahdollistaminen, hybriditilat tms.).
- huolehtii kokousten tarvitsemista järjestelyistä. Mikäli kokoukset vaativat sähköisiä laitteita, niin hyvinvointialue varmistaa ne osallistujille sekä kouluttaa niiden käyttöön.
- vastaa kokouksista aiheutuneista kustannuksista.
- tukee toimintaa ja järjestää tarvittaessa neuvontaa toiminnan tueksi.
- osoittaa hyvinvointialueelta tarvittavat viranhaltijat vanhusneuvoston toimintaan.
- huomioi vanhusten näkemykset osaksi aluehallituksen, aluevaltuuston sekä lautakuntien työtä. Päätäjät ovat tervetulleita vanhusneuvoston tapaamisiin.
- antaa tarvittaessa apua kokousasioiden valmisteluun.
- resursoi vanhusneuvoston toimintaa taloudellisesti.
- maksaa kokouspalkkiot ja matkakorvaukset.
- osoittaa toimintamäärärahat toimintasuunnitelman mukaisesti koulutuksiin ja seminaareihin.

Hyvinvointialueen hallitus nimeää vanhusneuvoston esittelijän ja sihteerin sekä omat edustajansa (2). Esittelijän ja sihteerin tulee olla palvelusuhteessa hyvinvointialueeseen. Esittelijän ja sihteerin tehtävänä on huolehtia kokoussihteerin tehtävien lisäksi muun muassa vanhusneuvoston käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta yhdessä toimialuejohtajan ja puheenjohtajien kanssa.

### **Voimaantulo**

Tämä toimintasääntö tulee voimaan sen jälkeen, kun nimetty vanhusneuvosto on toimintasäännöt omalta osaltaan käsitellyt ja aluehallitus on asian hyväksynyt.

KESKI-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN ASUKKAIDEN OSALLISTUMIS- JA VAIKUTTAMISKEINOT /  
VANHUSNEUVOSTO

Valmistelija; osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Keskeisimpänä vaikuttamiskeinona voidaan pitää hyvinvointialueen asukkaan äänioikeutta aluevaaleissa.

Hyvinvointialueilla on useita erilaisia vaikuttamistoimielimiä. Aluehallituksen on asetettava esim;

- nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä,
- ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto sekä
- vammaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto.

Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä niin, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava edellä tarkoitettujen elinten toimintaedellytyksistä.

Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asiakasraateja
- 2) selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asiakkaiden suunnittelua ja valmistelua

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö on vahvistettu 7.3.2022 olleessa hyvinvointialueen valtuustossa. Sen kolmannessa (3) luvussa todetaan meidän alueen vaikuttamistoimielimet. Niitä ovat alueneuvottelukunta, nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja asiakasraati.

Hyvinvointialueen hallituksen valtuuttamana osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen on pyytänyt alueen kuntien vanhus- ja vammaisneuvostoja nimeämään ehdokkaansa tulevaan hyvinvointialueen vanhusneuvostoon ja vammaisneuvostoon. Kuntien vanhus- ja vammaisneuvostojen esityksiä hyvinvointialueen vanhusneuvostoon ja vammaisneuvostoon pyydettiin 31.5.2022 kello 16.00 mennessä.

Määräaikaan mennessä saatiin seuraavat esitykset kunnilta hyvinvointialueen vanhusneuvostoksi;

Forsström Jörgen	varaedustaja Roy Sabel
Hänninen Mikko	varaedustaja Anni Herttelin
Itäniemi Aimo	varaedustaja Sirpa Parkkila

Juusela-Pekkarinen Sirkka	varaedustaja Marianne Kykyri-Känsäkoski
Klemola Eero	varaedustaja Maija Männistö
Lindfors Kalevi	varaedustaja Eija Mastokangas
Norppa Raija	varaedustaja Eila Nikkarikoski
Palosaari-Penttilä Pirjo	varaedustaja Tellervo Pakkala
Torppa Sari	varaedustaja Pauli Väliverronen
Salo Annikki	varaedustaja Jukka Hannula

Aluehallitus asettaa vanhusneuvoston valtuustokausittain. Aluehallitus hyväksyy vaikuttamistoimielimelle toimintasäännön, jossa todetaan muun muassa toimielimen lakisäätteiset ja mahdolliset muut tehtävät, jäsenten lukumäärä ja valintatapa, toimikausi, kokous- ja toimintakäytännöt, puheenjohtajan valinta, sihteerin tehtävien hoitaminen, toimintasuunnitelman laatiminen ja toimintakertomuksen antaminen sekä yhteistyö kuntatason vaikuttamistoimielimen kanssa.

Aluehallitukselle esitetään, että se nimeää hyvinvointialueen vanhusneuvostoon 10 jäsentä (7+2+1). Lisäksi esittelijä, sihteeri ja hoidon ja hoivan toimialuejohtaja. Aluehallitus nimeää vanhusneuvostoon omat kaksi edustajaansa.

Osallisuuden ja osallistumisen hengessä Soiten vanhusneuvosto on käsitellyt 21.4.2022 toimintasääntö luonnoksen ja omalta osaltaan sen hyväksynyt. Kunnallisten vanhusneuvostojen valitsevat jäsenet ovat kokoontuneet yhteiskokoukseen ja keskustelun kautta täydentäneet kuntien alkuperäisiä esityksiä ja samalla huolehtineet valintojen tasapuolisuudesta sukupuolten ja eri järjestöjen välillä.

Hyvinvointialueen vanhusneuvoston toimintasääntö on liitteenä??

Esitys: Aluehallitus päättää

- 1) asettaa vanhusneuvoston valtuustokausittain
- 2) hyväksyy sen toimintasäännön
- 3) nimeää vanhusneuvoston esittelijäksi Jussi Salmisen ja sihteeriksi Kaj Westmarkin.
- 4) nimeää omat edustajansa vanhusneuvostoon (2)